

EPOCHÉ

Seria Epoché este coordonată de
Iulian Apostolescu

ROLAND BREEUR

M. I. P.
Minciuni — impostură — prostie

Traducere din limba engleză de Andreea Popescu

Ratio et Revelatio
2021

Serie coordonată de Iulian Apostolescu

Redactor: Otniel Vereș

Coperta: Stejărel Decu-Jerep

DTP: Stejărel Decu-Jerep

L.I.S.: Lies – Imposture – Stupidity

Copyright © 2019, Roland Breeur

All rights reserved.

Copyright © 2021

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
BREEUR, ROLAND

Minciuni - Impostură - Prostitie / Roland Breeur. -

Oradea: Ratio et Revelatio, 2021

ISBN 978-606-9659-25-0

177

Editura Ratio et Revelatio, Oradea

Str. Sofiei nr 3, Bihor, România, 410183

e-mail: office@ratioetrevelatio.com

www.ratioetrevelatio.com

Notă asupra traducerii

Minciuni – impostură – prostie, de Roland Breeur, a fost publicată în 2019 la editura Jonas ir Jokūbas, Vilnius. Cartea tratează modul în care minciuna guvernează atât prostia, cât și impostura. Discuția despre minciună și fals pe care Breeur ne-o propune este motivată de atât de răspînditele discuții despre *fake-news* și post-adevăr, iar nucleul de la care autorul pleacă este locul ontologic pe care minciuna, falsul și adevărul îl ocupă.

Conceptele centrale ce încadrează discuția sînt adevărul și falsul. Pornind de la caracterizarea falsului, adică ceea ce se opune adevărului, Breeur construiește o ramificare conceptuală în care impostura și prostia sînt explicate prin minciună. Această ramificare mai cuprinde concepte precum acela de „înțeles”, „autenticitate” sau „înșelătorie”. Printre termenii ce au un înțeles care variază și pe care i-am întîlnit în procesul de traducere au fost „*meaningful*” și diferite variații ale lui „*deceive*”. În primul caz, am ales să traduc prin „a avea înțeles”, dar și prin „semnificativ”, acolo unde „*meaningful*” desemna ceva ce este important. Expresiile „*to deceive*”, „*deceitful*” au fost traduse variabil prin „a amăgi” sau „amăgitor”, respectiv „a înșela” sau „înșelător”. Am utilizat „a înșela” sau „înșelător” atunci cînd această traducere a fost mai adecvată sensului intenționat de

autor, adică acele situații în care „*deceive*” exclude sensul de „a seduce”, pe care „a amăgi” îl presupune. Un termen englezesc al cărui sens l-am surprins mai greu în limba română este acela de „*fake*”. Acest termen poate fi tradus prin „fals”, „falsificat”, dar și „inautentic”. Am încercat să păstrez o traducere unitară a termenului „*fake*” prin utilizarea termenului „fals” acolo unde acesta nu se confunda cu sensul de „opus al adevărului”. În caz contrar am utilizat „falsificat” sau „inautentic”.

În ceea ce privește lucrările citate de autor, am utilizat edițiile din limba română ale acestora. Trimiterile bibliografice ale lui Breeur au fost însoțite de trimiteri la edițiile din limba română acolo unde a fost cazul și unde a fost posibil. Aceste trimiteri la edițiile din limba română au fost marcate prin introducerea lor între croșete, „[” și „]”. De asemenea, acolo unde a fost nevoie, am introdus separat trimiterile la edițiile din limba română, marcându-le într-o notă a traducătorului. Totuși, deoarece sensul și interpretarea intenționate de autor diferă uneori de cele oferite de traducătorii români, am modificat acolo unde a fost necesar textul tradus în limba română și am marcat între croșete acest lucru, fie în continuarea notelor de subsol realizate de Breeur, fie în notele realizate de traducător. De asemenea, pentru comparație, am introdus și fragmentele de text din limba română și am realizat trimiterile bibliografice la care aceste fragmente de text se pot întîlni.

Traducerea cărții lui Breeur a fost o bună ocazie de a mă întîlni într-un mod mai sistematic cu aceste teme centrale care ocupă o bună seamă din discuțiile publice, în special în România și mai ales în aceste vremuri. Îi mulțumesc lui Iulian Apostolescu pentru această ocazie și pentru întreaga colaborare.

Cuprins

<i>Notă asupra traducerii</i>	5
<i>Prefață</i>	9
Partea I Minciuni și prostie	
Capitolul 1 Judecata de Apoi	15
Capitolul 2 Faptele alternative și reducția la prostie	43
Partea a II-a Impostura	
Capitolul 3 Impostorul	71
Capitolul 4 Anticristul sau parodierea absolutului	93
Anexă: Gîndul de pe urmă	115

Prefață

Ucigînd deja o mare parte a minciunii din propriile minciuni private, cei tineri încă sînt anexați și întemnițați în marea minciună publică a celor cu părul sur. De aici și excesul, extravaganța, isteria și apoi slăbiciunea, debilitatea, încremenirea patetică a tinerilor moderni.

D. H. Lawrence

Pornography and Obscenity

[Pornografie și obscenitate]

În 2016, Katharine Viner, redactor-șef la *The Guardian*, descrie votul în favoarea Brexit ca „primul vot important în era politicii post-adevărului”¹. Prefixul „post”, ne spune mai departe povestea, ar indica mai puțin o dimensiune temporară („Ceea ce vine după...”), cît mai degrabă o ruptură calitativă de ceea ce a precedat-o. După post-modernism vine post-adevărul. Post-modernismul, ca să zic așa, indica „sfîrșitul marilor povești”. Dar post-adevărul? Sfîrșitul adevărului. Astfel, se spune că trăim într-o eră a minciunilor, manipularilor și amăgirilor. „Mai contează adevărul?”, se întreabă Viner în final.

Să fiu cinstit, cînd citesc unele dintre documentele despre Afacerea „Dreyfus” de la sfîrșitul secolului al

¹ Katharine Viner, „How Technology Disrupted the Truth” [Cum a perturbat tehnologia adevărul], în *The Guardian* (2016). Disponibil la: <https://www.theguardian.com/media/2016/jul/12/how-technology-disrupted-the-truth>.

XIX-lea sau relatările false ale unora dintre ziarele publicate în timpul celor două războaie mondiale, mă întreb de ce ne îngrijorăm atât de tare față de ceea ce se întâmplă azi². O nouă eră? Nu ne supraestimăm? Desigur, mijloacele media sînt diferite acum. Impactul mesajelor false este mai volatil, pentru că este mai rapid. Și da, toată lumea știe că președinții mint. Știm, de asemenea, că merită din punct de vedere politic să ignori faptele validate științific sau să lupti împotriva acestora prin „faptele alternative”. Și azi, toată lumea se simte înșelată de cineva sau de ceva (companii auto, politicieni, oameni de știință, muzee etc.). Așa cum se remarcă adesea, „cel înșelat este complice în înșelăciune”. Dar este aceasta ceva nou? Este aceasta un adevăr șocant și supărător? Nu. Sincer, știam deja acest lucru de foarte mult timp.

Într-o carte recentă, filozoful politic francez Myriam Revault d'Allones vorbește despre „*la faiblesse du vrai*”. „*Faiblesse*” poate fi tradus ca *slăbiciune*. Slăbiciunea adevărului ar implica faptul că adevărul nu poate face față violenței minciunii. Aceasta, totuși, tot are un caracter pozitiv. Adevărul despre anumite fapte și importanța acelor fapte sînt amenințate atât de către minciunăși, cît și de către cei care reprezintă adevărul. Ce este nou în „era” noastră este probabil faptul că adevărul nu mai are nicio autoritate. Astăzi, adevărul nu este doar slab, ci și *palid, inutil, insipid, futil*; adevărurile declarate sînt superficiale, conțin clișee și, astfel, nu pot face față exuberanței și pseudo-profuzimii minciunășilor contemporani. Pericolul „post-adevărului” constă, astfel, nu în minciună, ci în natura futilă, slabă și ponosită a adevărului. Și da, aceia care declară adevăruri futile sînt complici și, astfel, responsabili pentru proliferarea neadevărurilor.

² În acest context, se poate vedea studiul excelent al lui Michaël Foessel, *Recidive 1938* [Recidiva 1938] (Paris: PUF, 2019).